

Organizacije civilnog društva koje pružaju specijalizirane servise ženama žrtvama nasilja kao ključni akteri u procesu demokratizacije društva

Urednica
Maja Mamula

Ženska soba
Zagreb, 2010.

Tiskanje ove publikacije omogućeno je temeljem financijske potpore Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva u skladu s Ugovorom broj 421-02/09-PP-4/27. Mišljenja izražena u ovoj publikaciji su mišljenja autora/ica i ne izražavaju nužno stajalište Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva.

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva
<http://zaklada.civilnodrustvo.hr>

Brošuru uredila
Maja Mamula

Autori/ce:
Maja Mamula
Maja Vukmanić
Paula Zore
Dalibor Stanić
Antonija Hojt

Izdavačica
Ženska soba – Centar za seksualna prava
zenska.soba@zenskasoba.hr

Lektorica
Paula Župan

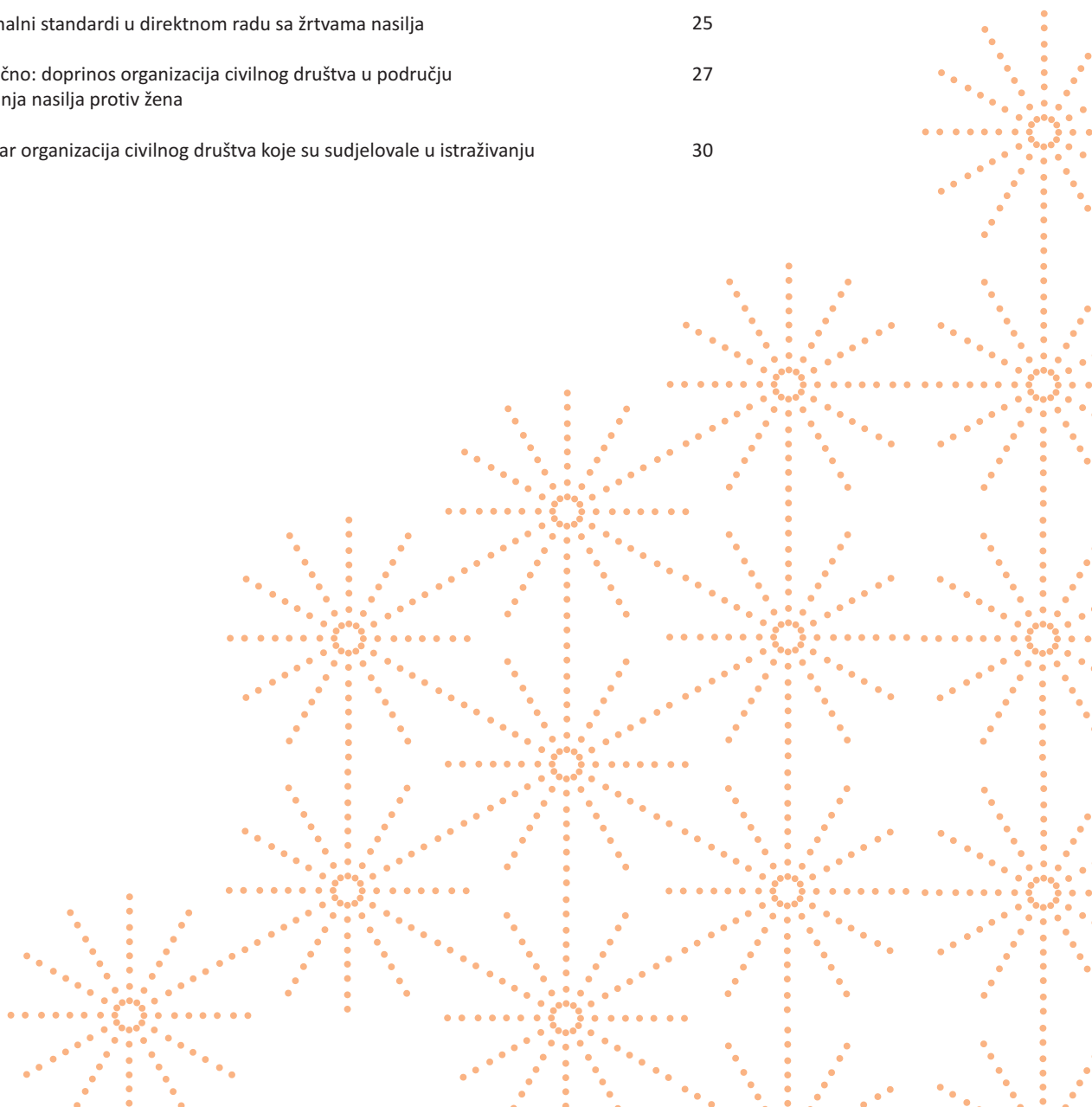
Dizajnerica
Kori

Tisak
tiskara Sve 5

ISBN 978-953-7505-00-4
CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 747604.

SADRŽAJ

1. Uvod	5
2. Nasilje protiv žena – situacija u Hrvatskoj	6
3. Preporuke Vijeća Europe o pomoći i podršci ženama žrtvama nasilja	9
4. Istraživanje: uzorak i metoda	10
5. Rasprostranjenost organizacija civilnog društva koje pružaju pomoć i podršku ženama žrtvama nasilja u Hrvatskoj	12
6. Područja rada organizacija civilnog društva	13
7. Rad sa žrtvama	18
8. Educiranost i kapaciteti za rad organizacija civilnog društva	20
9. Prednosti i najznačajnija postignuća, kao i problemi i prepreke u radu organizacija civilnog društva	23
10. Minimalni standardi u direktnom radu sa žrtvama nasilja	25
11. Zaključno: doprinos organizacija civilnog društva u području suzbijanja nasilja protiv žena	27
12. Adresar organizacija civilnog društva koje su sudjelovale u istraživanju	30

1. UVOD

Nasilje protiv žena jedan je od prioritarnih problema zaštite osnovnih ljudskih prava, koji su prepoznale međunarodne i lokalne zajednice u brojnim međunarodnim i nacionalnim dokumentima, politikama i zakonima. U Hrvatskoj djeluje cijeli niz organizacija civilnog društva koje pružaju specijalizirane servise ženama koje su preživjele različite oblike nasilja (OCD servisi). Upravo je zahvaljujući radu takvih organizacija, kao i pod utjecajem međunarodne zajednice, problem nasilja protiv žena postao prepoznat kao relevantan i gorući problem u našem društvu.

S obzirom na dugogodišnje iskustvo u radu na suzbijanju nasilja protiv žena, kao i suradnju s velikim brojem OCD servisa, relevantnih državnih institucija, tijela i javnih ustanova, uvidamo da je jedan od temeljnih problema vezan uz pružanje specijalizirane pomoći žrtvama koju pružaju OCD servisi često umanjivanje njihove stručnosti, neprepoznavanje i minimaliziranje vrijednosti njihova rada. Tome pridonosi nedostatak pouzdanih informacija o broju takvih specijaliziranih servisa, o područjima i oblicima rada, kapacitetima i stručnosti. Iako je do danas objavljeno nekoliko različitih adresara, oni su vrlo često nepotpuni, kako po broju uključenih organizacija, području rada, tako i po točnosti i recentnosti informacija.

Iz tog razloga osmišljeno je i provedeno ovo istraživanje, čiju je provedbu podržala Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva. Osnovni ciljevi ovog istraživanja su:

1. Utvrditi broj i dostupnost OCD servisa za žene žrtve nasilja u Hrvatskoj;
2. Pružiti uvid u područja i oblike rada, kapacitete i educiranost OCD servisa;
3. Utvrditi pokrivenost rada na različitim oblicima nasilja protiv žena u skladu s međunarodnim preporukama, te utvrditi doprinos OCD servisa u realizaciji obveza Hrvatske prema međunarodnim dokumentima u području suzbijanja nasilja protiv žena;
4. Utvrditi najvažnije mjere poboljšanja rada specijaliziranih servisa u skladu s minimalnim standardima koje preporučuje Savjet Europe;
5. Upoznati državna tijela, institucije, organizacije civilnog društva i širu javnost s dobivenim rezultatima.

Nadamo se kako ćemo ovim istraživanjem pridonijeti poboljšanju vidljivosti rada i uloge organizacija civilnog društva koje pružaju pomoć i podršku ženama žrtvama nasilja, što je značajno kako za njihov svakodnevni rad sa žrtvama, tako i za razvoj i unaprjeđenje suradnje s nadležnim tijelima i institucijama.

Urednica

Maja Mamula

2. NASILJE PROTIV ŽENA – SITUACIJA U HRVATSKOJ

Nasilje protiv žena je najekstremniji oblik kršenja ženskih ljudskih prava. Prisutno je u svim društvima, a razlike možemo naći u dominantnim oblicima nasilja, odnosu prema nasilju, kao i mehanizmima zaštite žena žrtava nasilja.

U području suzbijanja nasilja protiv žena u Hrvatskoj možemo govoriti o pozitivnim pomacima koji su učinjeni od kraja 1990-ih godina, primarno pod utjecajem organizacija civilnog društva (OCD) koje sustavno rade na ovoj problematici. Kao pozitivne pomake možemo navesti otvaranje SOS telefona, savjetovališta i skloništa širom Hrvatske, promjene u zakonodavstvu (promjene Kaznenog zakona, Zakona o kaznenom postupku, uvođenje Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji), razvoj potrebnih Protokola, razvoj mehanizama za rodnu ravnopravnost, edukacije relevantnih struka, kao i osvještavanje javnosti.

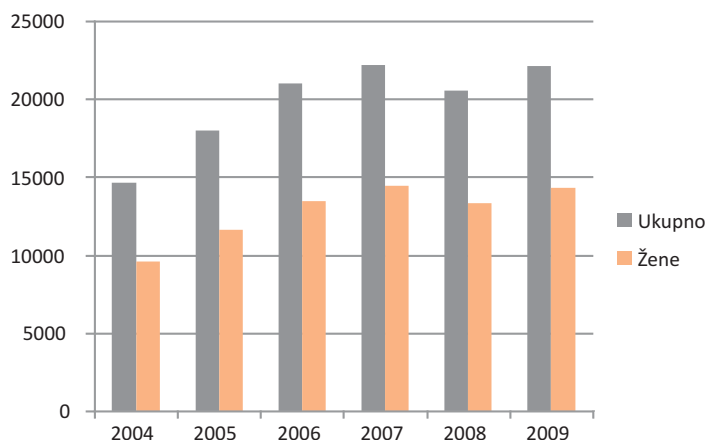
Organizacije civilnog društva, prije svega feminističke, pokrenule su ovu temu u našem društvu, ukazujući na to da je nasilje prisutno u daleko većem broju nego što se to često smatra, te su započele sa zaštitom žena žrtava svih oblika nasilja. Tako je 1988. godine otvoren prvi SOS telefon (SOS Trešnjevka), 1990. je otvoreno prvo sklonište za žene žrtve nasilja (Autonomna ženska kuća Zagreb), 1997. je otvoreno prvo savjetovalište za žene žrtve nasilja (Autonomna ženska kuća Zagreb i Centar za žene žrtve rata), 2003. je otvoren prvi centar za žrtve seksualnog nasilja (Ženska soba). Osim direktnog rada sa žrtvama, organizacije civilnog društva pokrenule su neophodne zakonodavne promjene, počele su provođenje specijaliziranih edukacija za predstavnike/ce nadležnih institucija, kao i čitav niz akcija i javnih kampanja za osvještavanje javnosti o ovom ozbiljnom problemu. Također, prva istraživanja kod nas o nasilju protiv žena pokrenule su feminističke organizacije¹.

Problemi s kojima se i danas suočavamo i dalje su vezani uz nizak broj prijava nasilja protiv žena, nepostojanje dovoljnog broja servisa za pomoć i podršku žrtvama, veliki broj društvenih predrasuda prema ženama žrtvama nasilja, nedostatnu educiranost različitih struka za rad sa žrtvama nasilja, izjednačavanje nasilja protiv žena sa svim drugim oblicima nasilja u obitelji, kao i uz čitav niz primjera nekoordiniranosti u radu različitih institucija. Posljedice svega navedenog najčešće „plaćaju“ same žene žrtve nasilja, ponekad i svojim životima.

Podatci o utvrđivanju rasprostranjenosti nasilja dolaze iz 3 glavna izvora, koji se često međusobno značajno razlikuju. Iz tog razloga službeni podatci policije često se uzimaju kao jedini relevantan izvor, negirajući ili umanjujući rezultate istraživanja i direktnog rada OCD servisa, koji sustavno ukazuju na postojanje visoke proporcije tamnih brojki i velikog broja neprijavljenih slučajeva nasilja.

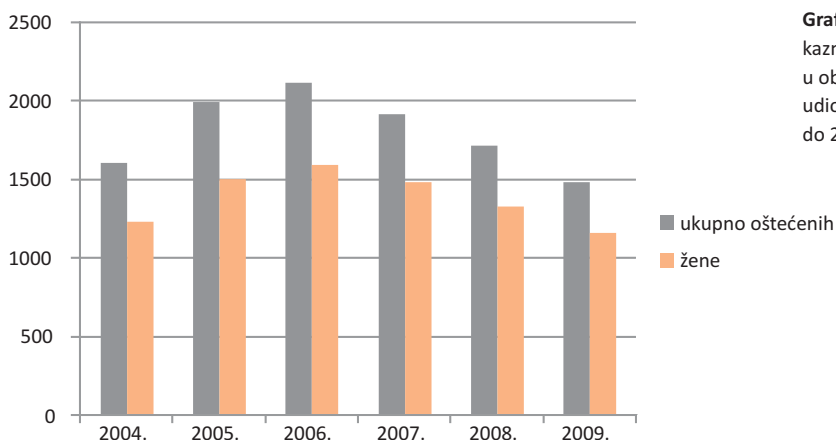
Prema službenim podacima policije, prema **Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji** od 2003. kada je donesen, svake godine prijavljeno je između 11 500 i 17 500 počinitelja, a broj žrtava takvih djela kreće se između 14 500 i 22 200, od čega su žene žrtve u 64% do 71% slučajeva, ovisno o godini.

¹Na primjer: Autonomna ženska kuća Zagreb "Ekonomski aspekti obiteljskog nasilja: društveni trošak ignoriranja i toleriranja nasilja nad ženama", 2003.; Ženska soba „Stanje seksualnih prava žena u Hrvatskoj“, 2005.

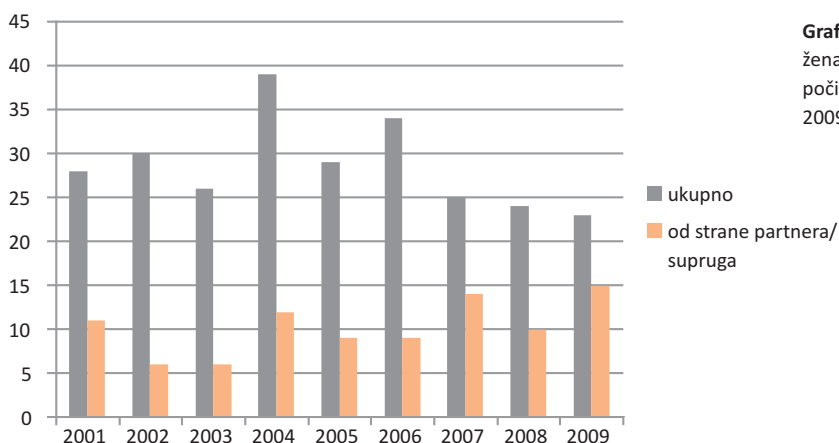
Grafikon 1. Broj osoba oštećenih nasilničkim ponašanjem u obitelji (Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji), te udio žena među oštećenima od 2004. do 2009. godine

Što se tiče nasilničkog ponašanja u obitelji, prema **Kaznenom zakonu** (čl. 215A), službeni podaci policije pokazuju da je svake godine prijavljeno između 1 400 i gotovo 2 000 kaznenih djela, pri čemu je oštećeno između 1 500 i 2 100 osoba, od čega su žene žrtve u 75% do 80% slučajeva.

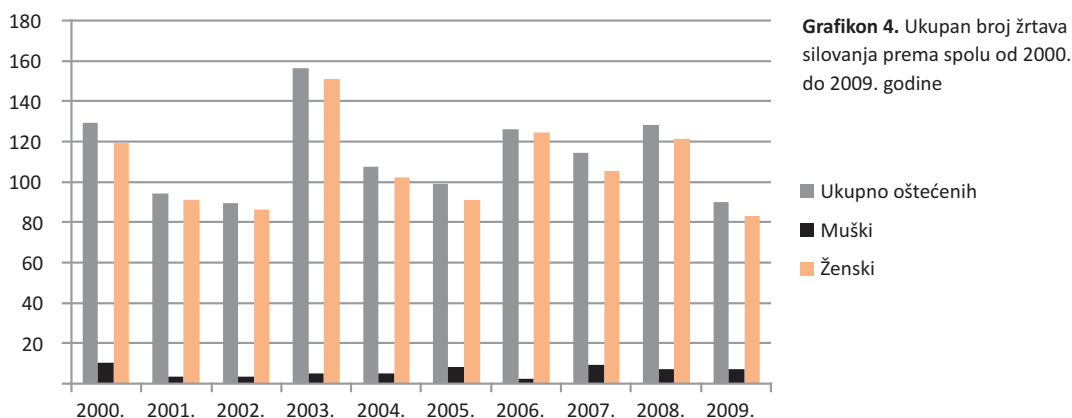

Grafikon 2. Broj osoba oštećenih kaznenim djelom nasilničko ponašanje u obitelji (Kazneni zakon, čl. 215A), te udio žena među oštećenima od 2004. do 2009. godine

Po broju žena koje su ubijene svake godine, iz podataka policije vidimo da se radi o zabrinjavajućem broju, godišnje od 22 do 45 žena. Njihovi sadašnji ili bivši partneri/supruzi bili su ubojice u 20% do čak 65% slučajeva.

Grafikon 3. Ukupan broj ubojstava žena, te udio ubojstava koje je počinio partner/suprug od 2001. do 2009. godine

Istodobno, podatci istraživanja ukazuju na daleko veću rasprostranjenost nasilja. Tako, na primjer, podatci o nasilju u obitelji pokazuju da je 21% žena u Hrvatskoj doživjelo fizičko nasilje od partnera ili bivšeg partnera, 29% žena ima prijateljicu koja je žrtva nasilja, te je čak 36% žena svjedočilo kada je majka bila žrtva očeva nasilja². Podatci o seksualnom nasilju pokazuju kako je 17% žena doživjelo silovanje ili pokušaj silovanja³.

Što se tiče dostupnih podataka, uočava se da samo rijetki OCD-i objavljuju godišnje izvještaje i statistike o radu sa žrtvama (npr. na njihovoj web stranici), što ukazuje na neke od osnovnih problema sa vođenjem podataka i/ili transparentnosti njihovog rada. Istodobno, radi se o korisnim podacima, jer uključuju i slučajeve koji nisu prijavljeni nadležnim institucijama. Žrtve i dalje ne prijavljuju nasilje zbog čitavog niza razloga, od straha od počinitelja, straha od reakcija obitelji i bližnjih, do straha i nepovjerenja prema institucijama. Međutim, ne smijemo izostaviti niti strah od duljine samog sudskog procesa, kao i nisku razinu uvjerenja da će nasilnik biti primjereno kažnjen.

U Hrvatskoj na ovom području dugoročnu pomoć i podršku žrtvama pružaju specijalizirane organizacije civilnog društva, kao i javne ustanove koje su osnovali gradovi i/ili županije. Bez obzira na sustavne napore na ovom području, u Hrvatskoj žene žrtve nasilja još uvijek nemaju dovoljan broj mjesta na kojima mogu potražiti pomoć, primjećuju se brojni nedostaci vezani uz stručno osoblje koje radi sa žrtvama i sl. Jačanjem i uspostavljanjem kvalitetnije suradnje moguće je pružiti adekvatnu pomoć žrtvama nasilja, a naglasak staviti upravo na kvalitete i specifičnosti rada svakog od sektora, uključujući i organizacije civilnog društva.

² Autonomna ženska kuća Zagreb "Ekonomski aspekti obiteljskog nasilja: društveni trošak ignoriranja i toleriranja nasilja nad ženama", 2003

³ Ženska soba „Stanje seksualnih prava žena u Hrvatskoj“, 2005.

3. PREPORUKE VIJEĆA EUROPE O POMOĆI I PODRŠCI ŽENAMA ŽRTVAMA NASILJA

Ravnopravnost žena i muškaraca smatra se temeljnim ljudskim pravom i njezina uspostava je odgovornost Koordinacijskog odbora za ravnopravnost Vijeća Europe. Za vrijeme Trećeg samita Vijeća Europe u svibnju 2005. potvrđena je obveza da se iskorijeni nasilje protiv žena i donesen je akcijski plan, koji je uključivao javnu kampanju i osnivanje specijalne radne grupe za definiranje budućih aktivnosti na ovom području. Radna grupa je identificirala četiri temeljna ciljna područja u kojima bi države članice trebale napraviti značajni napredak, a to su: pravne mjere poput razvoja relevantnih javnih politika, pružanje podrške i zaštita žrtava, provođenje istraživanja o problematici i podizanje svijesti javnosti o nasilju protiv žena. Osim navedenog, radna grupa je, u skladu s drugim ciljem, razvila dokument o minimalnim standardima za servise koji pružaju podršku žrtvama. Ovaj dokument propisuje potrebnu rasprostranjenost i opseg djelovanja servisa koji pružaju podršku žrtvama, kao i temeljne principe i prakse rada.

Očekuje se da države članice potiču razvoj i osiguraju sredstva za kvalitetne i svima podjednako dostupne besplatne SOS linije koje su dostupne 24 sata, skloništa, servise za podršku i zagovaranje, servise za socijalno isključene skupine žena, potpore za rad OCD-a, koordinacije službi i institucija, te edukacije za profesionalce/ke, čija je svrha sigurnost žena i prevencija nasilja. Temeljni minimalni standardi koje ovaj dokument prepoznaje u radu sa žrtvama su poštovanje i dostojanstvo, sigurnost i zaštita, dostupnost, rad sa djecom korisnicima, kao i osnaživanje žrtava.

Kao posebne vrijednosti standardi naglašavaju povjerljivost, poštivanje žrtve i njezina iskustva, djelovanje u skladu s kulturom vjerovanja žrtvi, zaštitu i sigurnost, i to ne samo u smislu fizičke zaštite, nego i u smislu socijalne sigurnosti, odnosno socijalnog uključivanja. Servisi bi trebali biti dostupni 24 sata dnevno, 7 dana u tjednu, 365 dana u godini, odnosno kad god su žrtvama potrebni. Nadalje, trebali bi biti holistički (uključivati što je moguće više usluga potrebnih žrtvama) i vođeni i usmjeravani prema potrebama žrtava, te biti dostupni svim ženama, a posebno pripadnicama marginaliziranih i socijalno isključenih skupina. Važno je da svi takvi servisi budu besplatni i da imaju u svojim glavnim dokumentima uključene antidiskriminacijske odredbe. Kad su u pitanju osobe koje rade sa žrtvama, standardi preporučuju da to budu žene, koje moraju završiti specijaliziranu edukaciju od minimalno 30 sati, koja uključuje teme kao što su: svijest o rodnoj dinamici nasilja, oblici nasilja, kao i upoznavanje sa zakonskim i socijalnim pravima. Ovi standardi bi se trebali odnositi i na osobe koje u okviru različitih institucija rade sa žrtvama nasilja, a s kojima se mogu upoznati putem treninga koje vode OCD-i.

Osnaživanje žrtava jedan je od osnovnih ciljeva rada kako OCD-a, tako i institucija, prije svega kroz aktivnu osobnu participaciju u procesu dobivanja pomoći i podrške. Korisnice bi trebale biti informirane o svojim pravima i uslugama koje će dobiti, a njihovo pravo na informacije i podršku ne bi smjelo biti uvjetovano prijavljivanjem nasilja ili pohađanjem nekog programa. Usluge i servisi OCD-a trebaju biti autonomni, neprofitni, održivi, dugoročni i bazirani na razumijevanju rodne uvjetovanosti nasilja, kao temeljnog uzroka i posljedice rodne neravnopravnosti. Bazična pretpostavka o radu OCD-a je da redovito prate potrebe korisnicima, te svoj rad prilagođavaju tim potrebama. Nadalje, servisi trebaju razvijati upute i planove za suradnju s ostalim pružateljima/cama podrške i pomoći žrtvama, te prikupljati i sistematično obrađivati podatke o žrtvama, navodeći osnovne podatke o korisnicima i prirodni nasilja, a da pritom ne povređuju pravo na povjerljivost žrtve. Od nacionalne i lokalne uprave se očekuje da pružaju kontinuiranu financijsku podršku servisima.

Vrsta usluge / servisa	Potreban broj servisa
Sklonište	- mjesto za jednu obitelj na 10 000 stanovnika ⁴ - jedno sklonište u svakoj regiji - mogućnost prihvata žena iz posebnih skupina
SOS linije	- jedna linija koja pokriva sve oblike nasilja protiv žena - ili jedna linija za obiteljsko i jedna za seksualno nasilje
Centar za žrtve seksualnog nasilja	- jedan na 200 000 žena - barem jedan u svakoj regiji
Pravno savjetovanje i zagovaranje	- jedan na 50 000 žena
Dugoročno savjetovanje	- jedan na 50 000 žena - jedan u gradu svake regije

Tablica 1. Preporuka Vijeća Europe o rasprostranjenosti servisa i njihovih usluga

4. ISTRAŽIVANJE: UZORAK I METODA

Sudionice i sudionici istraživanja

S obzirom na ciljeve istraživanja, velika je pažnja bila posvećena određivanju uzorka. Kako bismo utvrdile točan broj organizacija civilnog društva koje rade na ovom području, provele smo analizu dostupnog broja organizacija na nekoliko različitih načina: putem službenog adresara Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti⁵, web stranica OCD-a, adresara koje su razvili OCD-i⁶, različitih dostupnih izvještaja koji uključuju informacije o radu OCD-a⁷, te putem osobnih kontakata s predstavnicama organizacija iz različitih dijelova Hrvatske. To je rezultiralo popisom koji je uključivao više od 70 organizacija, koje su se pojavile bar na jednom od navedenih različitih popisa.

Sljedeći korak bilo je definiranje kriterija organizacija koje mogu ući u istraživanje, te su odabrana 4 osnovna: 1) OCD-i koji djeluju dulje od 2 godine; 2) organizacije koje imaju najmanje 10 savjetovanja za žrtve mjesečno; 3) sami/e se definiraju kao organizacije koje pružaju pomoć i podršku ženama žrtvama bilo kojeg oblika nasilja; 4) da organizacije nisu crkvene i/ili stranačke.

Sve organizacije s popisa kontaktirane su kako bi ih obavijestili o istraživanju, utvrdile zadovoljavaju li kriterije za sudjelovanje, spremnost na sudjelovanje u istraživanju, te dogovorile vrijeme za posjetu i/ili telefonski intervju. S nekim od organizacija nismo uspjele uspostaviti kontakt

⁴U skladu s preporukama Vijeća Europe, broj se definira kao 1 „obiteljsko mjesto“ na 10 000 stanovnika (krevet za majku plus prosječan broj djece, što je prema podacima Državnog zavoda za statistiku u Hrvatskoj 1.38)

⁵Adresar ustanova, organizacija i ostalih institucija koje pružaju pomoć, podršku i zaštitu žrtvama nasilja u obitelji, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Zagreb (2009.)

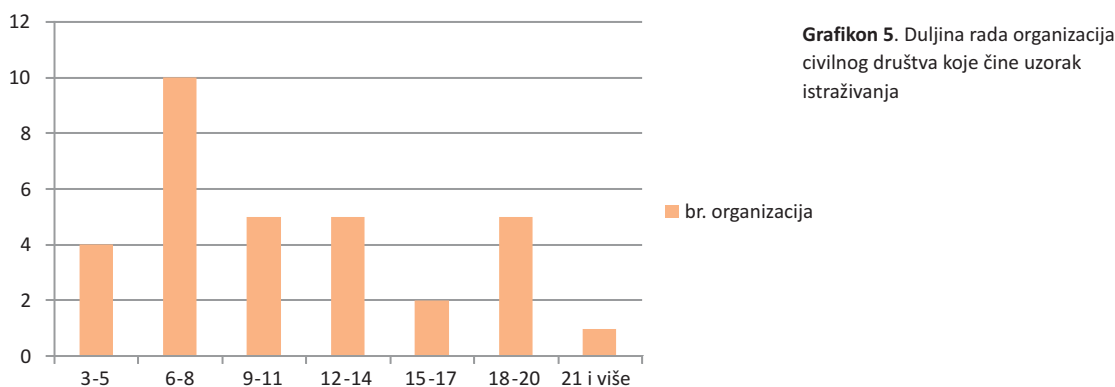
⁶npr. Nemoj se bojati sjene, brošura za žrtve, Ženska soba, Zagreb (2009.); Vodič udruga Gradova Pakraca i Lipika, Delfin, Pakrac (2009.); službeni adresar Ženske mreže Hrvatske sa web stranice

⁷npr. Europski fondovi za organizacije civilnog društva u Hrvatskoj: zbornik uspješno provedenih projekata financiranih sredstvima Europske unije

telefonom i/ili putem elektronske pošte niti nakon višetjednih upornih pokušaja. Srećom, radi se samo o 3 organizacije. Sve ostale organizacije koje su zadovoljile kriterije su nakon pojašnjenja o važnosti istraživanja pristale sudjelovati.

U konačan uzorak ušle su **53 osobe iz 32 organizacije** civilnog društva iz cijele Hrvatske. Tim Ženske sobe posjetio je ukupno 22 organizacije i održao 38 intervjua osobno, te 15 telefonskih intervjua. Prema unaprijed postavljenom planu istraživanja, u organizacijama koje imaju više zaposlenih osoba ili djeluju dulje od 7 godina intervjuirane su 2 osobe.

Organizacije koje su sudjelovale u istraživanju osnovane su između 1988. i 2008. godine.

Od 53 osobe koje su sudjelovale u istraživanju, 51 je žena i 2 muškarca. S obzirom na radno mjesto, 77% su na vodećim ulogama u organizaciji (npr. koordinatorica, predsjednica). Većina intervjuiranih osoba je stalno zaposlena u organizaciji (75%), a 13 osoba volontira ili je na honoraru (25%).

Istraživački instrument

Kao metoda za prikupljanje podataka korišten je **strukturirani intervju** koji je uključivao 52 pitanja, podijeljena u 6 tematskih grupa: a) podatci o osobi s kojom je vođen razgovor (7); b) podatci o organizaciji (16); c) informacije o radu sa ženama žrtvama nasilja (10); d) educiranost tima za rad sa ženama žrtvama nasilja (8); e) prednosti i uspjesi, kao i nedostaci i problemi u radu organizacija civilnog društva sa ženama žrtvama nasilja (8); f) minimalni standardi u radu sa žrtvama (3). Pitanja u upitniku su kombinirana od pitanja otvorenog tipa (npr. ciljevi vaše organizacije), višestrukog izbora (npr. stupanj obrazovanja) i procjena na ljestvicama Likertovog tipa (npr. uspješnost suradnje s nadležnim institucijama). Kako bi se provjerila jasnost i razumljivost upitnika, provedeno je pilot-istraživanje na 5 predstavnica organizacija civilnog društva. Upitnik se pokazao jasnim i razumljivim, tako da nije bilo potrebe za promjenama.

Prikupljanje podataka

Prikupljanje podataka trajalo je od travnja do srpnja 2010. godine. Intervjue je provodio tim Ženske sobe. Prosječno vrijeme trajanja intervjua bilo je 50 minuta. Prikupljeni intervjui zatvarani su u kuverte pohranjene u Ženskoj sobi, do konačnog prikupljanja uzorka i unosa podataka.

Ovakav način prikupljanja podataka nosi sa sobom i moguću etičku dilemu vezanu uz zaštitu anonimnosti sudionika/ca. Iako na formularima za intervju nisu upisivana imena osobe s kojom je

intervju proveden, s obzirom na to da je iz nekih organizacija sudjelovala samo jedna osoba, ili da se od dvije osobe po nazivu radnog mjesta moglo utvrditi o kome se radi, ne možemo tvrditi da je prikupljanje podataka bilo anonimno. Iz tog razloga je Ženska soba stavila poseban naglasak na zaštitu anonimnosti sudionika/ca kroz čuvanje tajnosti podataka. Svaki intervju je odmah bio kuvertiran i zapečaćen, te spremljen u Ženskoj sobi i zaključan u ormar. Prilikom unosa podataka korištene su šifre organizacija s kojima je upoznata samo voditeljica istraživanja. U istraživačkom izvještaju nigdje nisu konkretno navođena i povezana imena organizacija s odgovorima.

Obrada podataka

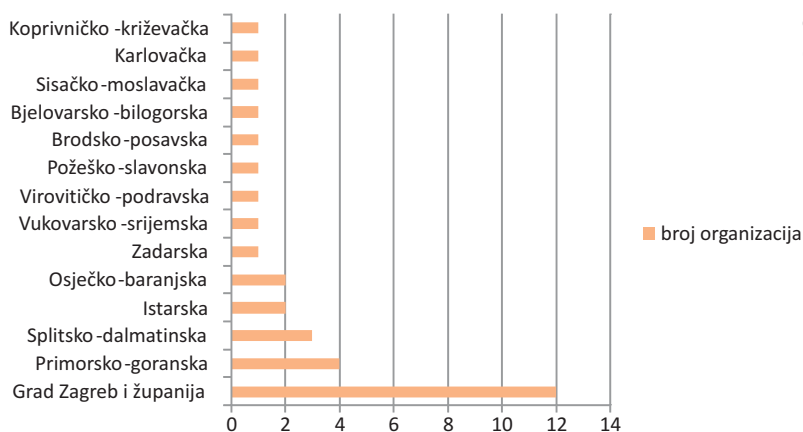
Dobiveni rezultati su kodirani i obrađeni statističkim programom SPSS 16.0 for Windows. Korištene statističke metode za obradu podataka su sljedeće: deskriptivna statistika: frekvencija dobivenih odgovora i postotak odgovora za svaku pojedinu česticu, aritmetičke sredine, pripadajuće standardne devijacije.

5. RASPROSTRANJENOST ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA KOJE PRUŽAJU POMOĆ I PODRŠKU ŽENAMA ŽRTVAMA NASILJA U HRVATSKOJ

Kod 32 organizacije civilnog društva koje su sudjelovale u istraživanju i koje čine popis organizacija koje aktivno rade sa ženama žrtvama bilo kojeg oblika nasilja, uočavamo da je značajan problem za žrtve upravo **rasprostranjenost organizacija** u Hrvatskoj.

Većina organizacija, njih 56% djeluje u najvećim gradovima u Hrvatskoj, od čega 11 u Zagrebu (34%), a 7 u Rijeci i Splitu (22%). Više od trećine djeluje u ostalim gradovima, kao što su Pula, Karlovac, Virovitica, Slavonski Brod (34%), a samo 3 organizacije djeluju u manjim mjestima, kao što su Pakrac, Dalj i Tenja (10%). Na žalost, niti jedna organizacija ne djeluje u selu.

Prema **županijskoj pokrivenosti** najviše se organizacija, njih 12, nalazi se u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji (38%). Slijede Primorsko-goranska županija sa 4 organizacije (13%), Splitsko-dalmatinska sa 3 (9%), Istarska i Osječko-baranjska sa po 2 organizacije (6%). Čak u 9 županija djeluje samo po jedna organizacija. Najviše brine što u 6 županija nema niti jedna organizacija koja je zadovoljila kriterije ulaska u istraživanje, odnosno da aktivno radi sa ženama žrtvama nasilja, a to su Šibensko-kninska, Dubrovačko-neretvanska, Varaždinska, Krapinsko-zagorska, Međimurska i Ličko-senjska županija.

Grafikon 6. Broj organizacija civilnog društva koje rade sa ženama žrtvama nasilja u 15 županija

Slika o detaljnoj rasprostranjenosti organizacija civilnog društva u Hrvatskoj nalazi se na stranicama 16 i 17.

Sve osobe koje su sudjelovale u istraživanju upitane su postoji li u njihovim županijama organizacija srodna njihovoj, upravo u cilju provjeravanja točnosti podataka i uzorka. Čak 45% osoba navodi da su sami u županiji.

6. PODRUČJA RADA ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA

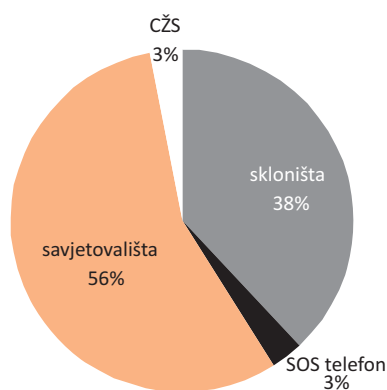
Jedan od osnovnih kriterija ovog istraživanja bio je da organizacije civilnog društva rade aktivno sa ženama žrtvama nasilja. Kako bi probali stvoriti što jasniju sliku o radu organizacija, podijelile smo ih u 4 osnovne kategorije: skloništa/prihvatišta, savjetovališta, SOS telefoni i Centar za žrtve seksualnog nasilja. Odmah želimo upozoriti kako je ovakva podjela poprilično umjetna, jer na primjer, veliki broj skloništa istodobno ima i savjetovalište (npr. Autonomna ženska kuća Zagreb), a dio organizacija koji je izjavio da imaju savjetodavni rad u svom prostoru, ne uključuju veći broj različitih savjetodavnih usluga (npr. medicinsku, pravnu i psihološku), što bi bio jedan od osnovnih kriterija za rad savjetovališta. Međutim, ova podjela može poslužiti kao osnovni smjerokaz rada organizacija. Cilj je bio ukazati upravo na kompleksnost pruženih usluga, pri čemu su skloništa najkompleksnija i pružaju najveći broj usluga, dok SOS telefoni imaju ograničeniji opseg rada.

Od 32 organizacije obuhvaćene istraživanjem, njih 12 (38%) imaju **skloništa za žene žrtve nasilja**, a to su: Adela Sisak, Autonomna ženska kuća Zagreb, B.a.B.e. – Sigurna kuća Vukovarsko-srijemske županije, Duga Zadar, Iris Bjelovar, Korak Karlovac, Mirta Split, Organizacija za integritet i prosperitet Split, Sigurna kuća Istra, SOS telefon – Ženska pomoć sada, U.Z.O.R. Rijeka i Ženska grupa Brod⁸.

Čak 18 organizacija (56%) pruža uslugu **savjetovališta** (telefonsko i osobno u svojim prostorijama), iako se one međusobno razlikuju prema vrstama savjetovanja koje pružaju. Razlike se kreću od kriznog savjetovanja i pružanja informacija, do savjetovanja koje pruža tim stručnih osoba različitih profila.

Samo 1 organizacija navodi da je **SOS telefon**, odnosno pružaju isključivo uslugu telefonskog savjetovanja.

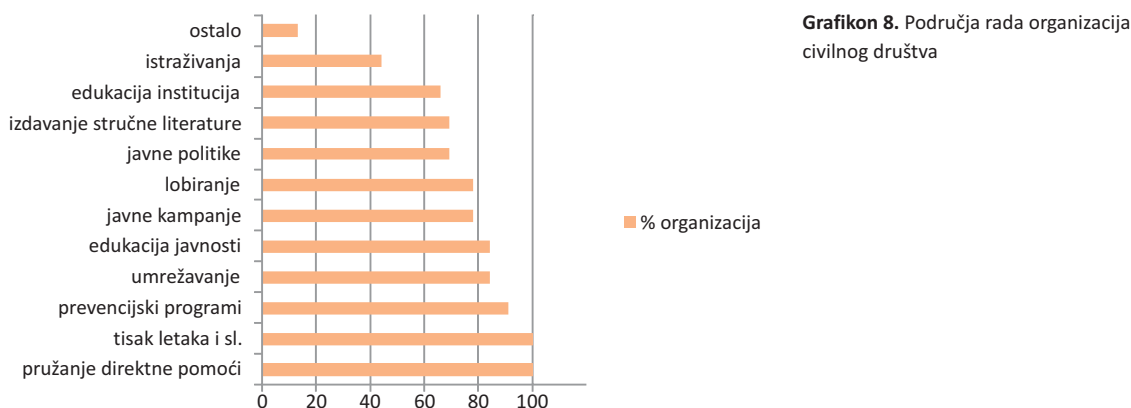
Također, samo 1 organizacija se deklarira kao **Centar za žrtve seksualnog nasilja**, koja je istodobno po obimu svojih usluga savjetovalište.

Grafikon 7. Podjela oblika rada organizacija civilnog društva u 4 glavne kategorije

⁸Točan puni naziv organizacija, kao i njihovi kontakti, dostupan je na kraju brošure.

Govoreći o **područjima rada organizacija**, od mogućih 12 različitih područja u radu, vidimo da sve organizacije pružaju direktnu pomoć žrtvama, te sve izdaju osnovne tiskane materijale, kao što su letci, informativni i promotivni materijali. Čak 91% organizacija provodi preventivske programe u lokalnoj zajednici o problematici rodno uvjetovanog nasilja. Kao sljedeće najzastupljenije područje rada navodi se umrežavanje OCD-a na nacionalnoj i regionalnoj razini u cilju razmjene iskustava i informacija (84%), te organiziranje različitih edukacija s ciljem podizanja svijesti i senzibilizacije o problemu nasilja nad ženama (84%). Slijede organizacije koje djeluju na području razvoja i iniciranja javnih kampanja s ciljem senzibilizacije društva (78%). Kako sve organizacije pružaju direktnu pomoć i zaštitu žrtvama, dio radi i na indirektnoj zaštiti prava žrtava, kroz lobiranje i zagovaranje za promjene zakonodavstva (78%), odnosno sudjeluju u razvoju javnih politika, poput Nacionalnih strategija, Protokola o postupanju u slučaju obiteljskog nasilja (69%) i sl. Radi prikupljanja relevantnih informacija, 44% provodi znanstvena istraživanja, kako bi se unaprijedilo kvalitetu usluga, ali i dobile smjernice za izradu javnih politika, strategija i ostalih dokumenata u cilju punopravne zaštite prava žena žrtava nasilja. Nadalje, 69% tiska različitu stručnu literaturu kao što su knjige i priručnici, 66% organizira specijalizirane edukacije o pravima i potrebama žrtava za institucije i/ili druge organizacije civilnog društva. Ostale aktivnosti uključuju stručne knjižnice, kreativne radionice i sl. (13%).

Osnivanjem organizacije civilnog društva određuju se **ciljevi organizacije** koji su ujedno reakcija na prepoznate potrebe u društvu zbog kojih su organizacije i osnovane. Sve organizacije imaju više ciljeva koji su međusobno usko povezani.

Većina organizacija (53%) kao glavni cilj navodi zaštitu žena od svih oblika nasilja, uključujući nasilje u obitelji, seksualno nasilje i trgovanje. Osim samih žena kao žrtava, dio organizacija ističe i njihovu djecu. Zaštita uključuje pružanje direktne pomoći žrtvama, kao što je psihološka podrška, psiho-socijalni tretman, pravna pomoć, osnaživanja i sl.

Sljedeći najzastupljeniji cilj je prevencija i suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja kroz javni rad, lobiranje, edukaciju ciljanih skupina i senzibilizaciju društva za tu problematiku (48%).

Zaštitu ženskih ljudskih prava, kao i unaprijeđenje položaja žena u društvu, promicanje i zagovaranje za ostvarivanje stvarne rodne ravnopravnosti kao cilj navodi 32% organizacija.

Zaštitu ljudskih prava kao svoj osnovni cilj navodi 16% organizacija.

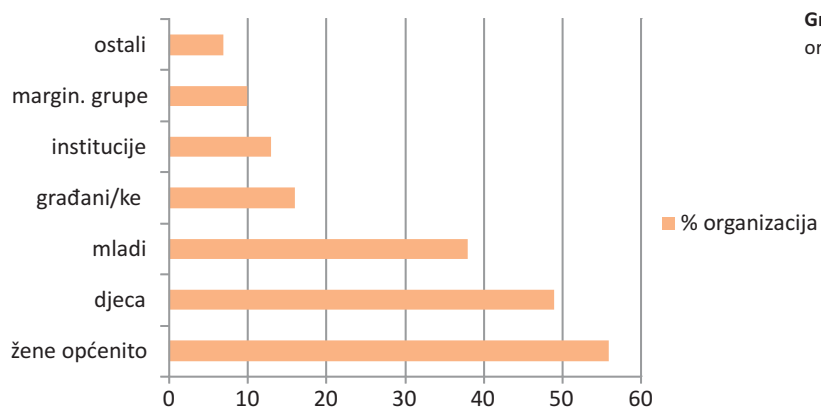
Ostali česti ciljevi, zastupljeni s 10% su edukacija mladih o nasilju, razvoj civilnog društva, održavanje postojećeg skloništa za žene žrtve nasilja, prava marginaliziranih skupina, suradnja s drugim OCD-ima i nadležnim institucijama, prava seksualnih i rodnih manjina.

Zanimalo nas je tko su **korisnici/e organizacija**, osim žrtava nasilja, s kojima organizacije

direktno rade. Ciljne skupine su se pokazale kao vrlo različite, iako najčešće svaka organizacija ima jednu do dvije osnovne grupe korisnika/ca.

Najveći broj organizacija (56%) ističe žene općenito kao osnovnu ciljnu skupinu Slijede djeca (uključujući djecu žena žrtava nasilja) u 49% organizacija, te mladi (općenito ili određene grupe kao što su mladi rizičnog ponašanja, s problemima učenja, odrastanja) u 38% slučajeva.

Građanke i građani Republike Hrvatske, odnosno društvo u cjelini, ciljna su skupina za 16% organizacija uključenih u istraživanje. Ostale ciljne skupine su predstavnici/ice državnih institucija i tijela (13%), kao i različite marginalizirane skupine (10%). Rjeđe su kao korisnici/e zastupljene ostale organizacije civilnog društva, pripadnici/e seksualnih i rodni manjina, počinitelji nasilja, predstavnici/e lokalne uprave i samouprave, i žene u politici.

Grafikon 9. Glavne ciljne skupine u radu organizacija civilnog društva

ZAGREB

**

SKLONIŠTE

SAVJETOVALIŠTE

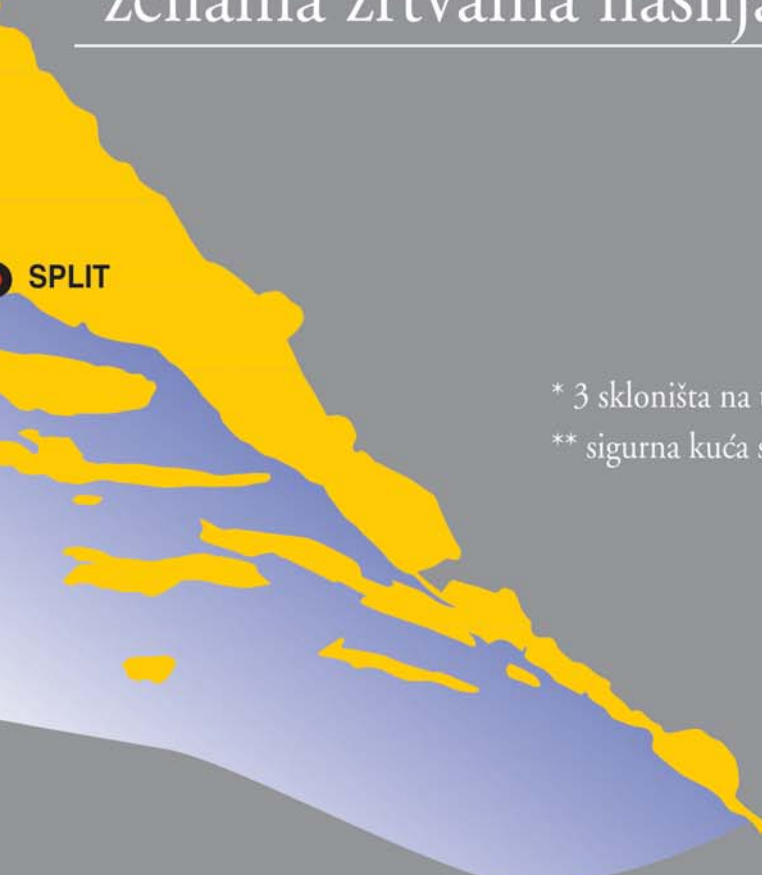
CENTAR ZA ŽRTVE
SEKSUALNOG NASILJA

SOS TELEFON

Rasprostranjenost i oblici rada organizacija civilnog društva koje pružaju specijalizirane servise ženama žrtvama nasilja

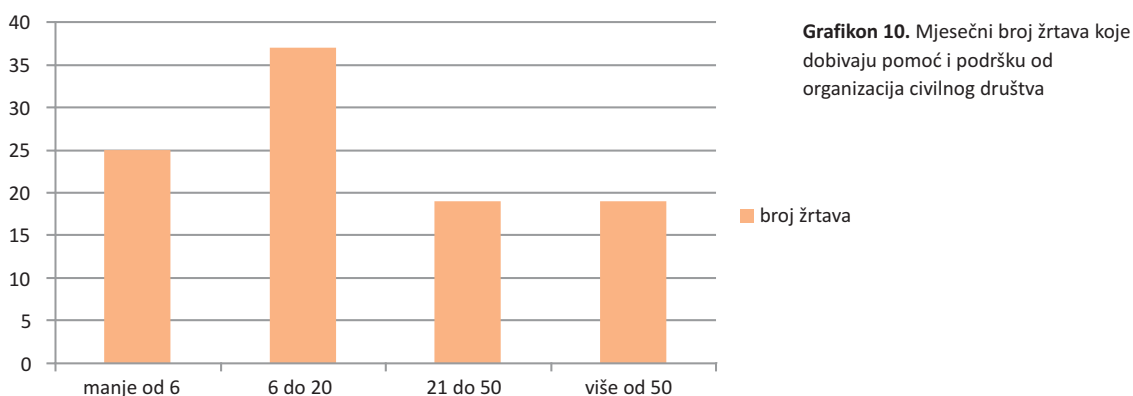
* 3 skloništa na tajnim lokacijama u Istri

** sigurna kuća se nalazi u Vukovaru

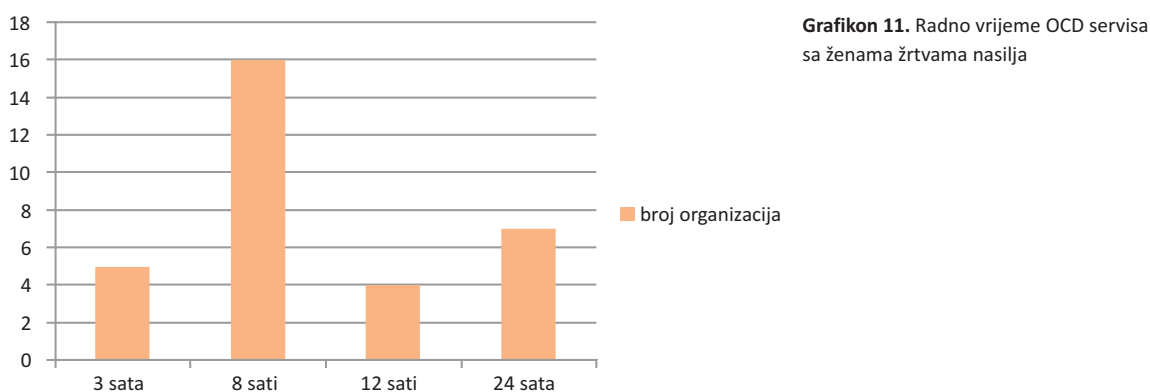
7. RAD SA ŽRTVAMA

Sve organizacije civilnog društva uključene u ovo istraživanje rade sa ženama žrtvama nasilja, a razlikuju se **brojem godina direktnog rada sa žrtvama**. Većina organizacija, njih 15 (47%) radi sa žrtvama dulje od 10 godina, 11 organizacija (34%) radi između 6 i 10 godina, a 6 organizacija (19%) radi 5 i manje godina.

Gledajući po **broju žrtava mjesečno**, vidimo da većina organizacija (37%) radi sa 6 do 20 žrtava, 19% radi sa 21 do 50 žrtava, 19% radi s više od 50 žrtava, te 25% radi s 5 i manje žrtava mjesečno. Kada bismo si željeli predočiti koliko je to ukupno žrtava godišnje, radi se o rasponu od 7 000 – 10 000 žrtava, od kojih su neke smještene na dulji vremenski period (npr. godina dana).

Kad je riječ o **radnom vremenu** vidimo da samo manji broj organizacija, njih 7 radi 24 sata (22%), 4 organizacije (13%) rade 12 ili više sati ovisno o potrebama klijentica. Većina organizacija, njih 16 (50%) radi 8 sati svaki radni dan, a 5 organizacija (16%) radi 2-3 sata dnevno.

Što se tiče rada sa žrtvama s **obzirom na spol**, većina organizacija radi uglavnom sa ženama žrtvama nasilja (91%⁹). Sa muškarcima žrtvama nasilja uopće ne radi 41% organizacija, a sa muškarcima počiniteljima nasilja uopće ne radi 72%. Samo 2 organizacije koje rade sa ženama žrtvama nasilja navelo je da često radi i s muškarcima počiniteljima nasilja.

⁹odgovori često i isključivo zbrojeni zajedno

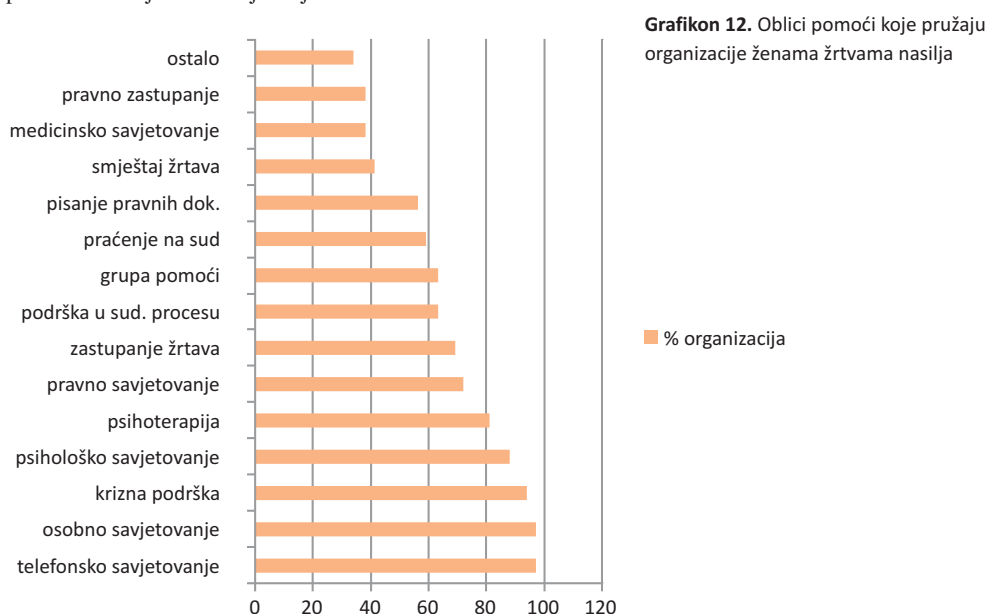
S obzirom na **dob žrtava**, većina organizacija radi s punoljetnim osobama. Više od trećine organizacija aktivno radi i s malodobnim djevojčicama i djevojkama (41%) i dječacima i mladićima (31%).

Odgovor na pitanje o **oblicima nasilja protiv žena** s kojima se susreću u svom radu, na prvom je mjestu nasilje u obitelji koje je prisutno često ili isključivo u radu 88% organizacija. Daleko manji broj organizacija radi sa žrtvama seksualnog nasilja (19% radi često ili isključivo) ili žrtvama trgovanja (dvije organizacije rade isključivo s njima). Dio organizacija je navodio rad i s ostalim oblicima nasilja, kao što je ekonomsko nasilje, institucionalno nasilje, nasilje u javnim prostorima, rasizam i mobing.

Na pitanje o zastupljenosti **različitih grupacija žena žrtava nasilja** uočavamo kako najveći broj organizacija najčešće radi sa ženama od 20 do 50 godina (94%), kao i sa ženama koje su u materijalnoj oskudici (94%). Nešto rjeđe su zastupljene žene koje su žrtve višestruke diskriminacije (34%), te žene starije od 50 godina s kojima samo dio organizacija radi često (32%). Međutim, zabrinjavaju grupe žena s kojima nitko uopće ne radi ili rade vrlo rijetko. Tako sa ženama nižeg obrazovanja ne radi 32% OCD-a, s djevojkama do 20 godina 45%, sa ženama sa psihičkim posebnim potrebama 48%, sa ženama s fizičkim posebnim potrebama 71%, te sa ženama pripadnicama seksualnih i rodnih manjina ne radi čak 74% organizacija. U interpretaciji ovog odgovora treba uzeti u obzir da se određene grupe žena žrtava nasilja češće javljaju i traže pomoć, a neke zbog stigme, nelagode, nepovjerenja i/ili nemogućnosti vrlo rijetko dolaze u kontakt s OCD-ima.

Organizacije civilnog društva koje rade sa ženama žrtvama nasilja pružaju **različite oblike pomoći**. Prije svega, sve organizacije osim jedne navode kako pružaju dugoročnu pomoć i podršku žrtvama, koja je definirana kao najmanje 3 mjeseca.

Od ponuđenih 15 oblika pomoći, prvo mjesto dijele telefonsko savjetovanje i savjetovanje u prostoru organizacije (97%). Slijedi pružanje krizne podrške žrtvama (94%), psihološko savjetovanje žrtava (88%), psihoterapija (81%), pravno savjetovanje (72%), zastupanje žrtava pred institucijama (69%) i podrška žrtvama u sudskom procesu (63%). Slijedi organiziranje grupa pomoći (63%), praćenje žrtava na sud (59%) i pisanje tužbi, žalbi i drugih pravnih dokumenata (56%). Nešto rjeđe su usluge trajnog i/ili privremenog smještaja žrtava nasilja (41%), medicinskog savjetovanja (38%), pravnog zastupanja žrtava (38%). Dio organizacija pruža i neke specifične oblike pomoći, kao što je savjetovanje putem elektronske pošte ili on-line savjetovanje, humanitarna pomoć, pomoć žrtvama u nalaženju posla ili pomoć oko djece u smještaju u vrtiće.

U radu većine organizacija (91%) prisutna je **rodna perspektiva**, odnosno svijest da uzroci nasilja protiv žena leže u nejednakom odnosu moći između muškaraca i žena u našem društvu, te da je utjecaj patrijarhata i stereotipa prema ženama još uvijek moćno oružje okrenuto na štetu žena. Kod dvije organizacije nema rodno osjetljivog pristupa, a interesantno je da u jednoj organizaciji nisu sigurni/e što bi to trebalo značiti.

Niti jedna organizacija **ne naplaćuje** svoje usluge ženama žrtvama nasilja.

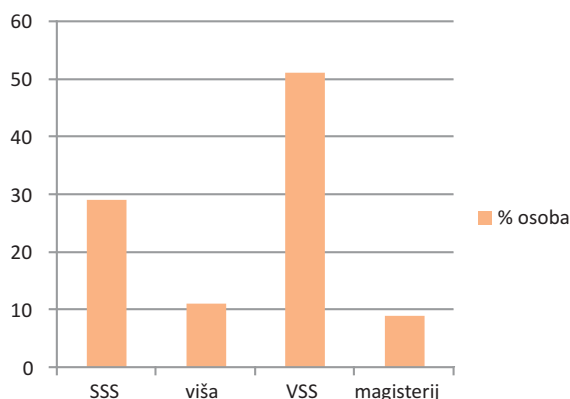
Na pitanje o tome vode li **evidenciju o ženama žrtvama** nasilja s kojima rade, sve organizacije navode da to rade, jedino se razlikuju u načinu. Najčešće korišteni su različiti upitnici i obrasci (31%), slijede kompjuterska baza podataka (28%) i registratori za svaku klijenticu (25%). Neke organizacije upisuju podatke u bilježnicu (16%).

Na pitanje na koji način organizacija **garantira svojim klijenticama kvalitetu pružene usluge**, više od 90% izjavljuju da je osnovna garancija stručnost, educiranost tima i profesionalnost u radu. Dugogodišnje iskustvo u radu sa ženama žrtvama kao jamstvo kvalitete rada navedeno je u 33% slučajeva, dok 19% smatra da je prilagodljivost potrebama klijentice upravo ono što ih čini kvalitetnima. Ostali oblici garancije kvalitete navedeni u 50% slučajeva su čuvanje povjerenja i anonimnost, sigurnost i poštivanje žrtve, kao i kontinuirana podrška. Ostali česti odgovori su entuzijazam, motiviranost, predanost i posvećenost poslu, umrežavanje i suradnja sa drugim OCD-ima, poštivanje feminističkih principa u radu, senzibiliziranost, poštivanje standarda, Protokola, zakona i strategija, suradnja s institucijama, interne evaluacije i povratne informacije od klijenata/ica.

8. EDUCIRANOST I KAPACITETI ZA RAD ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA

Jedno od vrlo često postavljanih pitanja za organizacije civilnog društva koje pružaju pomoć i podršku ženama žrtvama nasilja je pitanje njihovog formalnog obrazovanja, kao i dodatnih specijaliziranih usavršavanja. Iako iz iskustva u pomagačkom radu znamo da su iznimno važne i same osobine ličnosti osobe koja pruža pomoć, kao i motiviranost i predanost, svjesne smo važnosti znanja i osnovnih vještina u radu sa žrtvama nasilja.

Podatci o najvišem **završenom stupnju obrazovanja**: od 53 osobe koje su sudjelovale predstavljajući 32 organizacije civilnog društva 51% ima visoku stručnu spremu, 28% imaju završenu srednju školu, a 11% ima višu stručnu spremu. Čak 9% osoba ima završen magisterij, što je iznimno visok postotak s obzirom na udio u populaciji. Dakle, u prosjeku govorimo o populaciji koja je vrlo visoko obrazovana.

Grafikon 13. Završen stupanj obrazovanja sudionika/ca istraživanja

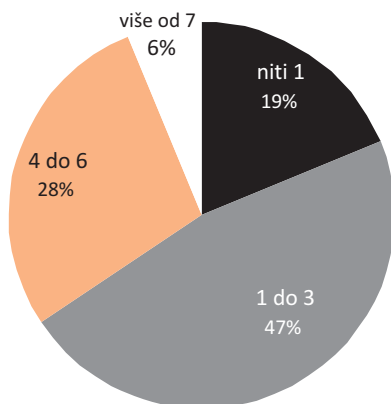
Sljedeće često pitanje je **struka** zaposlenih u organizacijama civilnog društva, što je često dodatni argument u minimaliziranju kvalitete rada OCD-a od strane dijela nadležnih tijela i institucija. Na prvom mjestu se nalaze pomagačke struke u području zaštite mentalnog zdravlja (psiholozi/ginje, socijalni radnici/ce, socijalni pedagozi/ginje, psihijatrica) koje su zastupljene u 26% slučajeva u našem uzorku. Slijede ekonomisti/ce (15%), pravnici/ce (11%), profesori/ce različitih smjerova (prof. sociologije, književnosti, povijesti i sl.) (11%), te ostali poput kriminalista/kinja, novinar/ka, odgajatelj/ica, politologinja i slično (37%).

Iz odgovora na pitanje o održavanju **dodatnih specijaliziranih edukacija** iz područja nasilja protiv žena, vidimo da je 88% intervjuiranih prošlo kroz takve edukacije. Organizacije najčešće održavaju dodatne edukacije 2 do 3 puta godišnje (31%) ili prema potrebama. Specijalizirane edukacije vode najčešće stručne osobe iz OCD-a (76%), osobe iz različitih relevantnih institucija (54%) ili druge osobe, kao što su inozemni stručnjaci/kinje (19%). U zadnjih 6 mjeseci na edukacijama je sudjelovalo više od trećine intervjuiranih (34%). **Specijalizirane edukacije za volontere/ke** provodi 78% organizacija, uglavnom jednom do dva puta godišnje.

Najčešće **teme specijaliziranih edukacija** iz područja zaštite žena žrtava nasilja su posljedice nasilja protiv žena (98%), uzroci nasilja (95%), oblici nasilja (95%), rizici od sekundarne viktimizacije i zaštita (78%), specifičnosti u radu sa ženama žrtvama nasilja u obitelji (75%), feministički principi u radu sa ženama žrtvama nasilja (66%) i specifičnosti u radu sa ženama žrtvama seksualnog nasilja (39%).

U pitanju o **poznavanju relevantnih dokumenata**, strategija i zakona za problematiku nasilja zamolile smo sve sudionike/ce da procijene svoje znanje na skali od 1 (nedovoljno) do 5 (odlično). Sa solidnom četvorkom procijenjena su znanja o Protokolu o postupanju u slučaju nasilja u obitelji (ocjena 4.3), Nacionalnoj strategiji zaštite od nasilja u obitelji (4.2) i Zakonu o ravnopravnosti spolova (4.1), što i ne iznenađuje s obzirom na djelokrug rada OCD-a. Slijedi poznavanje Nacionalne strategije za promicanje ravnopravnosti spolova (3.9), Zakon o suzbijanju diskriminacije (3.8), Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava (3.6), UN-ova deklaraciju o ukidanju nasilja nad ženama (3.3) i Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) (3.2). Najlošije je procijenjeno vlastito znanje o dokumentu Preporuka Rec (2002)5 Odbora ministara državama članicama o zaštiti žena od nasilja (2.6).

Za utvrđivanje **kapaciteta za rad** organizacija civilnog društva, među prvim pitanjima htjele smo utvrditi koliko je **zaposlenih osoba** u organizacijama civilnog društva koje su sudjelovale u istraživanju. Čak u 19% organizacija nema niti jedne stalno zaposlene osobe. U 47% organizacija zaposleno je od 1 do 3 osobe, u 28% zaposlene su 4 do 6 osoba, a samo 6% ima zaposleno više od 6 osoba. Organizacijama je također postavljeno pitanje je li bilo promjena u broju zaposlenih u odnosu na 2009. godinu. Iz podataka je vidljivo da je 2010. krizna godina i da je došlo do smanjenja od 13% u odnosu na 2009. godinu (sa 105 osoba zaposlenih u 2009. na 91 osobu zaposlenu u 2010. godini).

Grafikon 14. Broj stalno zaposlenih osoba u organizacijama u 2010. godini

Osim stalno zaposlenih, uobičajeno je za organizacije civilnog društva koje pružaju direktnu pomoć i podršku kroz različite oblike savjetovanja i određeni broj honorarnih vanjskih suradnika/ca. U 2010. godini u 32 organizaciji djeluje 108 vanjskih suradnika/ka. Međutim, u 26% organizacija nemaju sredstava za vanjske suradnike/ce ili ne postoji potreba za njima. Većina organizacija ima zaposleno između 2 i 5 vanjskih suradnika/ca (61%).

Uz stalno zaposlene osobe, kao i vanjske suradnice/ke, 88% organizacija ima i svoje **volonterke i volontere**, čiji je doprinos u radu iznimno važan. Broj aktivnih volonterki/a se razlikuje i varira od 1 do 40 osoba, a najčešće se radi o broju od 3 do 10 osoba (50% organizacija). Ukupno u 32 organizacije djeluje 360 volonterki i volontera.

Osim broja osoba koje aktivno rade sa ženama žrtvama nasilja, jedan od pokazatelja kapaciteta rada organizacija svakako je i njihova **financijska situacija**. Upravo je to područje istaknuto i kao jedan od osnovnih problema u radu OCD-a. Čak 87% organizacija izjavljuje kako smatra da je najveći problem organizacije upravo manjak sustavnog i kontinuiranog financiranja od strane različitih donatora.

Na pitanje o **glavnim izvorima financiranja**, većina organizacija odgovara kako im je najčešći donator lokalna samouprava (grad, županija) u 97% slučajeva, te nadležna ministarstva (npr. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa) u 84%. Međutim, treba napomenuti kako je dio tih sredstava, pogotovo od lokalne uprave, za neke organizacije često simboličke prirode (iznosi od 1 000 – 10 000 kn). Kao donatori najmanje su zastupljeni međunarodni donatori. Tako 68% organizacija nikada nije dobilo sredstva od različitih veleposlanstava, 55% nikada nije dobilo sredstva od Europske komisije, a 48% od drugih međunarodnih donatora. Međutim, važno je istaknuti da neke organizacije nisu dobile navedena sredstva, jer nikad nisu niti pisale takve projektne prijedloge za koje smatraju da nemaju dovoljno kapaciteta (npr. projekti za Europsku komisiju kao što su PHARE, IPA i sl.).

Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva je prema izjavama sudionika/ca donator u 56% slučajeva, dok su različita državna tijela, kao Ured za ljudska prava Vlade RH, donatori u 69% slučajeva. Kao ostale povremene izvore financiranja organizacije su navodile i privatni sektor, kao i donacije privatnih osoba (31%).

Od navedenih donatora organizacije se u većini slučajeva financiraju projektno (91%), dok čak 53% organizacija uz projektna financiranja prima i sustavnu podršku od jedinica lokalne samouprave.

U **veličini godišnjih proračuna organizacija**, primjećujemo velike razlike. Neke manje organizacije imaju samo osnovna sredstva za prostor i telefon, dok neke organizacije imaju veliki broj projekata/programa, te samim tim i više osiguranih sredstava. U 2009. godini raspon proračuna organizacija kretao se od 0¹⁰ do 100 000 kn (13%), od 101 000 kn do 500 000 kn (40%), od 501 000 do 1 000 000 (13%), iznad milijun kuna (28%), te iznad 2 milijuna kuna (6%). Međutim, velika većina organizacija navodi kako je proračun značajno smanjen u 2010. godini, ali nisu mogli navesti za koliko, s obzirom da godina nije gotova i svi još polažemo nade da će se neki aplicirani projekti/programi vratiti s pozitivnim ishodom.

Unatoč poteškoćama s kojima se susreću u svakodnevnom radu, svojom ustrajnošću, znanjem, vještinama i iskustvom pojedine organizacije poticajno djeluju na ostale, te kao takve služe kao primjer dobre prakse u radu sa ženama žrtvama različitih oblika nasilja. Istraživanjem smo htjeli saznati koje organizacije civilnog društva sudionici/e istraživanja percipiraju kao primjer pozitivne prakse (iako je svaka osoba zamoljena da navede 3 organizacije, poneke su navodile samo 1).

¹⁰ samo 1 organizacija je navela da nema uopće nikakva sredstva

Dobiveni su sljedeći odgovori:

- Ženska soba (25)¹¹
- Autonomna ženska kuća Zagreb (21)
- B.a.B.e. (18)
- Centar za žene žrtve rata – ROSA (13), Korak Karlovac (13)
- Sigurna kuća Istra (5)
- CESI (4), S.O.S. Telefon – poziv u pomoć Virovitica (4), SOS telefon – Ženska pomoć sada (4)
- Udruga Brod – grupa za ženska ljudska prava (3), Udruga MiRTa (3)
- Caritas Rijeka „Centar za žene i djecu Sveta Ana“ (2), Centar za građanske inicijative Poreč (2), Hrabri telefon (2), Plavi telefon (2), Udruga za zaštitu žena i djece žrtava obiteljskog nasilja „Iris“ (2)
- Centar za podršku i razvoj civilnog društva Delfin (1), Centar za žene – Adela (1), Domine (1), Duga – Udruga za pomoć ženi i djetetu Zadar (1), GORD – Građanska organizacija razvoja društva (1), Krila ljubavi (1), LORI Rijeka (1), Udruga Most Split (1), U.Z.O.R. (1), Zora Čakovec (1), Ženska grupa Lošinj (1) i Ženska udruga „Izvor Tenja“ (1).

9. PREDNOSTI I NAJZNAČAJNIJA POSTIGNUĆA, KAO I PROBLEMI I PREPREKE U RADU ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA

Identificirani uspjesi, prednosti i postignuća organizacija

Na pitanje o tome što sudionici/e istraživanja vide kao **najveću prednost u radu** svoje organizacije bilo je moguće dati više odgovora. Najveći broj sudionika/ca istraživanja ističe educiranost tima, osposobljenost, stručnost, posjedovanje konkretnih znanja i specifičnu specijalizaciju u radu sa žrtvama (36%). Gotovo petina ističe da je to predanost i ustrajnost tima (17%), kao i motiviranost tima za rad na području kojim se bave, entuzijizam, poštivanje feminističkih principa, te višegodišnje iskustvo u radu sa žrtvama (7%). Ostali dobiveni odgovori odnosili su se na multidisciplinarnost tima, prepoznatljivost organizacije u lokalnoj zajednici i slično.

Kao **prednost organizacije u segmentu pružanja usluga ženama žrtvama nasilja** 29% navodi pružanje psihološke i pravne pomoći, te psiho-socijalnog tretmana. Mogućnost besplatne usluge kao najveću prednost vidi njih 17%, dok ih 15% ističe kako je najvažnije to što su dostupni 24 sata na dan. Slijede atmosfera podrške, sigurnosti i povjerenja, zaštita osobnih podataka žrtava, te mogućnost hitne reakcije/intervencije u 13% slučajeva. Osnaživanje žrtve za povratak u svoju okolinu i uspostavljanje stabilnosti u svome životu kao glavnu prednost navodi 10% sudionika/ca. Uspostavljanu suradnju sa nadležnim institucijama i tijelima kao svoju prednost navodi 8%.

Na pitanje **pristupa u radu sa žrtvama**, kao prednost ističu topli i ljudski pristup žrtvama, osjetljivost za potrebe žrtve i empatiju, te posvećenost svakoj klijentici bez obzira na preopterećenost poslom (22%). Kao sljedeće značajne prednosti navodi se fleksibilnost, nepostojanje institucionalnih ograničenja, manjak birokracije i administrativnih radnji (20%).

¹¹ Želimo samo istaknuti kako je Ženska soba provodila ovo istraživanje, tako da je to moglo utjecati na čestinu imenovanja Ženske sobe

Ispitanici/ce su na pitanje koji je **najveći uspjeh ili postignuće organizacije** odgovarali u skladu sa svojim područjem djelovanja. Tako najveći broj sudionika/ca istraživanja navodi kako je to upravo otvaranje skloništa, SOS telefona i/ili Savjetovališta (39%). Slijedi dugogodišnji, kontinuiran rad organizacije (25%), prepoznatljivost rada organizacije u lokalnoj zajednici (13%) kao i uspostavljena partnerstva s jedinicama lokalne uprave/samouprave (8%) i priznanja za rad od lokalnih institucija. Dio predstavnika/ca organizacija navodi kako je to velika vidljivost u medijima (8%), kao i pozitivne povratne informacije od korisnika/ca njihovih usluga (8%).

Također nas je zanimalo kako OCD-i vide **suradnju sa drugim srodnim institucijama, tijelima i organizacijama**.

Sve organizacije civilnog društva surađuju s drugim organizacijama, a suradnju opisuju kao dobru i izuzetno dobru u 91% slučajeva.

Slijedi policija, s kojom nema suradnju samo 6% organizacija. One organizacije koje surađuju s policijom navode kako je suradnja dobra i izuzetno dobra u 73% slučajeva.

Suradnju s centrima za socijalnu skrb vidimo da nema 13% organizacija. One koje imaju suradnju navode kako je ona dobra/izrazito dobra u 54%, niti dobra, niti loša u 29%, te loša/izrazito loša u 17%.

Slična je situacija i s bolnicama i domovima zdravlja, s kojima ne surađuje također 13% organizacija, a one koje surađuju s njima, ocjenjuju suradnju kao dobru/izrazito dobru u 57%, niti dobru, niti lošu u 18%, te loša/izrazito loša u 25%.

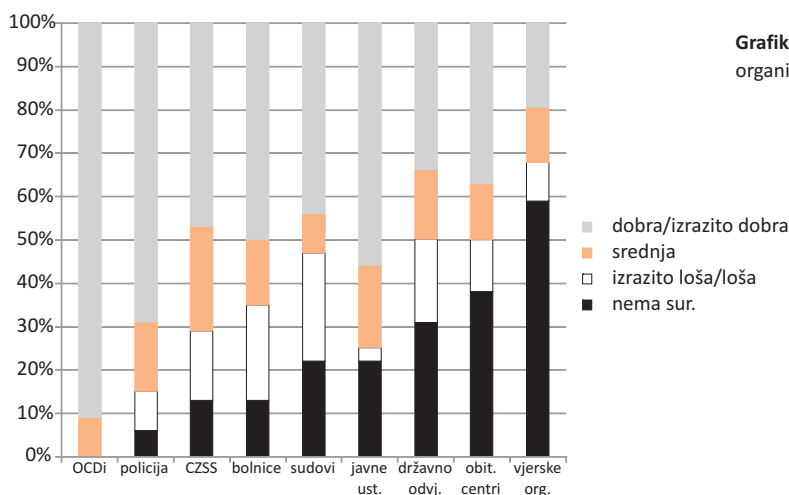
Sa sudovima ne surađuje 22% organizacija. Kada suradnja postoji, opisana je kao dobra/izuzetno dobra u 56%, osrednja u 12%, a loša/izrazito loša u 32% slučajeva.

Sa javnim ustanovama uopće ne surađuje 22% organizacija. Od organizacija koje surađuju s njima, suradnja je opisana kao dobra/izrazito dobra u 72% i osrednja u 24% slučajeva. Samo 4% izjavljuje da je suradnja loša.

S državnim odvjetništvom ne surađuje 31% organizacija. Kada postoji suradnja opisana je kao dobra u 50% (nitko nije stavio da je suradnja izuzetno dobra). Osrednja je u 23%, a loša/izrazito loša u 27% slučajeva.

S obiteljskim centrima ne surađuje 38% organizacija, a one koje surađuju kažu da je suradnja dobra/izuzetno dobra u 60% organizacija, osrednja u 20%, te loša/izrazito loša u 20% slučajeva.

S vjerskim organizacijama ne surađuje 59% organizacija, a kada ona postoji opisana je kao dobra/izuzetno dobra u 46%, osrednja u 31%, a loša/izrazito loša u 23% slučajeva.

Grafikon 15. Stupanj suradnje sa srodnim organizacijama, institucijama i tijelima

Identificirani problemi organizacija civilnog društva u području direktnog rada sa ženama žrtvama nasilja

Na području direktnog rada sa ženama žrtvama nasilja postoje brojne prepreke koje ometaju postizanje ciljeva, a posljedica su raskoraka između željenog i mogućeg u određenom kontekstu i određenoj situaciji. Upravo iz tih razloga postavljeno je pitanje koji su to glavni problemi s kojima se organizacije suočavaju. Sudionici/e su mogli navesti više odgovora.

Najveći broj sudionika/ca istraživanja smatra kako je upravo **nedostatak financijskih sredstava**, koji se očituje u nepostojanju kontinuiranog financiranja, sigurnosti za kontinuitet rada organizacija, nedostatak sredstava za nove aktivnosti, nedostatak strukturne pomoći i podrške za rad sa žrtvama, kao i nedostatna senzibiliziranost donatora za određene teme, glavni problem organizacija civilnog društva (87%).

Lošu suradnju s institucijama, koja se očituje kroz sporost rada institucija, nerazumijevanje institucija za problematiku nasilja protiv ženama i nesenzibiliziranost za potrebe žrtava kao ozbiljan problem organizacije navelo je 27% osoba.

Problem odgovarajućeg prostora ističe 13% sudionika/ca, kao i **potkapacitiranost** tima, prije svega kroz nedostatak volontera/ki, manjak stalno zaposlenih, manjak stručnog osoblja i problem **nedostatnih specijaliziranih edukacija** za tim (27%).

Kao ostale odgovore često se naglašavao nedostatak nacionalne telefonske linije za žrtve koja radi 24 sata i nedostatak interdisciplinarnе mreže suradnika/ca koji bi se bavili rješavanjem konkretnih slučajeva nasilja protiv žena na državnoj razini.

10. MINIMALNI STANDARDI U DIREKTNOM RADU SA ŽRTVAMA NASILJA

Jedno od važnih pitanja koje smo postavile sudionicima/cama istraživanja je bilo da li smatraju važnim **uvođenje minimalnih standarda** u organizacije civilnog društva za rad sa ženama žrtvama nasilja. Velika većina od 85% navodi kako je to izuzetno važno, a 15% kako je to važno.

Nakon toga nas je zanimalo koji su to **minimalni standardi koje smatraju iznimno važnima**. Očekivano, odgovori su bili vrlo raznoliki, ali smo ih složile u 5 logičnih kategorija, kako bismo dobile što bolju preglednost.

a) organizacijska razina

Većina sudionika/ca istraživanja slaže se da postoji cijeli niz bitnih standarda u radu same organizacije. To su prije svega zadržavanje autonomnosti u radu, transparentnost u radu organizacije, kao i postojanje jasnih kriterija za rad SOS telefona, savjetovaništa i skloništa u cilju ujednačenosti postupanja srodnih OCD-a. Slijedi potreba za vođenjem adekvatne evidencije o radu sa žrtvama, kontinuiranom evaluacijom rada s jedinstvenim indikatorima, kao i redovno utvrđivanje stupnja zadovoljstva korisnica pruženom uslugom. Na taj način organizacije bi mogle utvrditi stupanj uspješnosti implementacije dogovorenih minimalnih standarda. Nadalje, naglašava se važnost uspostavljanja kvalitetne međusektorske suradnje, umrežavanje srodnih organizacija i održavanje zajedničkih sastanaka o konkretnim slučajevima i načinu rada, kao i širenje primjera dobre prakse među OCD-ima.

b) kapaciteti tima

Najviše sudionika/ca istaknulo je kako je najnužnije i za same žrtve najznačajnije upravo profesionalan, stručan, educiran tim s višegodišnjim iskustvom u direktnom radu. Takvim timom organizacija može garantirati kvalitetu usluge klijenticama, te moći odgovoriti na sve njezine potrebe. Gotovo trećina osoba naglašava važnost supervizije i intervizije u svrhu sustavnog poboljšanja kvalitete rada, evaluacije, ali i brige za savjetodavke/ce. Isti broj smatra kako je iznimno važna sustavna specijalizirana edukacija u svrhu kontinuiranog stručnog usavršavanja. Nadalje, navodi se potreba za odgovarajućim strukama osoba koje rade direktno sa žrtvama, ali i uključivanje većeg broja educiranih i aktivnih volontera i volonterki u direktan rad sa žrtvama nasilja.

c) prostor

Kao sljedeći najvažniji preduvjet za kvalitetno pružanje pomoći i podrške, gotovo trećina navodi odgovarajući prostor i opremu. Prije svega to su siguran prostor koji je svojim uređenjem primjeren za savjetodavni rad (ugodno i smirujuće okruženje, posebne prostorije za savjetodavni rad i sl.), posebno opremljen prostor za djecu, odgovarajući sanitarni uvjeti. Također, organizacije koje vode skloništa i/ili savjetovališta za žrtve rodno uvjetovanog nasilja ističu potrebu zaštitara u prostoru i/ili video nadzora, odnosno sigurnost za žrtvu, ali i za aktivistkinje koje rade u organizaciji.

d) direktan rad sa žrtvama

Kada gledamo sam direktan rad sa žrtvama, povjerenje, anonimnost, odnosno zaštita osobnih podataka žrtava za gotovo sve su osnovni minimalni standardi. Nadalje, većina naglašava empatiju prema žrtvi, razumijevanje i poštivanje odluke žrtve, rodno osviještenu perspektivu u radu sa žrtvama nasilja, nediskriminatorni pristup, te poštivanje feminističkih principa, kao osnovne kriterije kvalitete rada. Dio organizacija, koje se deklariraju kao feminističke, navode kako je također jedan od potrebnih minimalnih standarda aktivni feminizam. Navodi se i potreba za besplatnom kvalitetnom medicinskom, psihološkom i pravnom pomoći za žrtve, a dio organizacija (uglavnom skloništa) kao važno ističe i 24 satno dežurstvo za žrtve.

e) financije

Kako bi se moglo pružiti i osigurati navedeno, posebice stručan i educiran tim, veći broj zaposlenih osoba, kao i bolji uvjeti za žrtve, nužno je sustavno i kontinuirano financiranje, koje ističe više od petine sudionika/ca.

Većina svih sudionika/ca (92%) smatra kako je iznimno važno da se osigura razvoj i implementacija minimalnih standarda za specijalizirane servise za rad sa ženama žrtvama nasilja u buduću nacionalnu politiku/strategiju za suzbijanje nasilja protiv žena.

11. ZAKLJUČNO:

DOPRINOS ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA U PODRUČJU SUZBIJANJA NASILJA PROTIV ŽENA

Kao što je vidljivo iz dokumenata Europske komisije¹² koji reguliraju područje suzbijanja nasilja protiv žena, OCD-i koji pružaju podršku ženama prepoznati su kao ključni partneri u suzbijanju nasilja protiv žena i nositelji specifičnih znanja, vještina i iskustava u radu sa žrtvama nasilja. Iz ovog proizlazi da je podrška radu OCD-a i ravnopravna suradnja možda i najvažniji faktor o kojem ovisi suradnja u suzbijanju nasilja protiv žena. Ovakve preporuke unesene su i u temeljne dokumente Hrvatske koji promiču ravnopravnost spolova, kao što su to na primjer Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti spolova 2006. – 2010. u kojem se također eksplicitno navodi potreba za suradnjom državnih institucija i OCD-a na područjima direktnog rada s žrtvama, provođenja javnih kampanja, analize zakona, kao i osiguravanje potrebne financijske potpore OCD-ima.

Kao što je navedeno u drugom poglavlju, feminističke organizacije civilnog društva dale su iznimno važne doprinose u otvaranju teme rodno uvjetovanog nasilja u Hrvatskoj, kao i u razvoju sustavne pomoći i podrške žrtvama. Međutim, rad i uloga OCD-a se još uvijek često podcjenjuje, što zbog nepoznavanja rada organizacija, što zbog postojećih predrasuda, a dijelom i zbog toga što je vrlo teško komparirati ulogu i značenje OCD-a u ispunjavanju preporuka Vijeća Europe ili sličnih dokumenata u odnosu na državna tijela/institucije i javne ustanove, jer nedostaju točni podatci o broju i vrstama usluga koje pružaju javne ustanove, kao što su na primjer obiteljski centri. Konkretno, znamo da su u 17 županija otvoreni obiteljski centri (u 4 su u procesu osnivanja), koji u okviru svoje djelatnosti obavljaju poslove savjetodavnog i preventivnog rada, a ciljne skupine su obitelji, kao i druge socijalno osjetljive skupine stanovništva. Sa žrtvama nasilja rade krizne intervencije, upućuju žrtve na nadležne institucije, te poneki od centara pružaju savjetovanje i osnaživanje za žrtve. Međutim, ne znamo koliko to obiteljskih centara trenutno radi, koji im je broj žena žrtava s kojima rade i sl.

Iz tablice broj 2 vidimo ulogu OCD-a u ispunjavanju osnovnih preporuka Vijeća Europe o broju i rasprostranjenosti servisa za pomoć i podršku ženama žrtvama nasilja.

vrsta servisa	preporuka ¹³	OCD	javne ustanove	nedostaje
Sklonište	1 054 ¹⁴ mjesta	12 skloništa 221 mjesto	7 skloništa 121 mjesto	712
SOS linije	1 za sve oblike nasilja (24 h)	-	-	1
Centar za žrtve seksualnog nasilja	11 (1 na 200 000 žena)	1	-	10
Pravno savjetovanje i zagovaranje	46 (1 na 50 000 žena)	22	?	?
Dugoročno savjetovanje	46 (1 na 50 000 žena)	30	?	?

Tablica 2. Preporuke Vijeća Europe o broju potrebnih servisa, postojeći broj servisa koje osiguravaju OCD-i, javne ustanove, te broj koji nedostaje.

¹² npr. Preporuka Rec(2002)5 Odbora ministara državama članicama o zaštiti žena od nasilja

¹³ Brojevi su računati prema podacima Državnog zavoda za statistiku: U Hrvatskoj živi 4 434 508 stanovnika, od čega 2 296 486

¹⁴ U skladu s preporukama Vijeća Europe, broj se definira kao 1 „obiteljsko mjesto“ na 10 000 stanovnika. „Obiteljsko mjesto“ se odnosi na osiguran krevet za majku plus prosječan broj djece, što je prema podacima Državnog zavoda za statistiku u Hrvatskoj 1.38 (ukupan indeks je 2.38)

Ono što još jednom, s obzirom na samo istraživanje, kao i druge spoznaje vezane uz rad OCD-a možemo potvrditi, jest činjenica da je upravo zahvaljujući radu takvih organizacija, kao i pod utjecajem međunarodne zajednice, problem nasilja protiv žena postao prepoznat kao ozbiljan i društveno nezamisliv problem u našem društvu. Predstavnice OCD-a su prije svega uložile svoja znanja, vrijeme i energiju kako bi otvorile temu nasilja protiv žena u Hrvatskoj, započele su sa zaštitom žrtava (otvaranje prvih SOS telefona, skloništa, savjetovašta, Centra za žrtve seksualnog nasilja), te su inicirale neophodne zakonodavne promjene. Većina OCD-a iz ovog istraživanja (više od 90%) provodi različite preventivne projekte/programme za širok spektar ciljanih korisnika/ca, više od 80% OCD-a sustavno radi na edukaciji predstavnika/ca institucija, drugih organizacija civilnog društva, mladih, kao i javnosti općenito o problemu nasilja protiv žena. Do sada su pokrenute brojne medijske kampanje, a zahvaljujući sustavnom medijskom radu ova tema je postala daleko vidljivija, nego prije desetak godina. Provedena su i prva istraživanja na ovom području, čiji podatci su navođeni i u domaćoj i međunarodnoj literaturi, te su korišteni za iniciranje i/ili sudjelovanje u kreiranju javnih politika u cilju suzbijanja rodno uvjetovanog nasilja. Objavljene su i brojne publikacije, od letaka i brošura za žrtve nasilja, do stručnih knjiga za stručnjake/inje s područja zaštite žrtava. Navedene organizacije i danas aktivno motre sve promjene zakona, donošenje novih Protokola, kao i poboljšanja sustavne institucionalne prakse, te kroz svoje izvještaje i reakcije o tome obavještavaju hrvatsku i međunarodnu javnost, ukazujući na pozitivne pomake, kao i na potrebne promjene u cilju zaštite žena od bilo kog oblika nasilja.

Zbog svega navedenog smatramo kako je doprinos organizacija civilnog društva koje rade direktno sa ženama žrtvama nasilja u Hrvatskoj nezamjenjiv, te kako su OCD-i svojim radom dokazali da su ključni partneri u suzbijanju nasilja protiv žena.

Također, pokazano je kako u Hrvatskoj, suprotno od vrlo rasprostranjene slike o iznimno velikom broju OCD-a koji rade sa žrtvama, samo tridesetak organizacija zadovoljava osnovne kriterije za rad sa ženama žrtvama nasilja, te da ih još uvijek nedostaje s obzirom na preporuke Vijeća Europe, kako brojem, tako i rasprostranošću u različitim županijama Hrvatske.

DALJNJE PREPORUKE ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA KOJE RADE SA ŽRTVAMA U CILJU SUZBIJANJA NASILJA PROTIV ŽENA U HRVATSKOJ

U svrhu utvrđivanja što je iznimno važno u Hrvatskoj u suzbijanju nasilja protiv žena 92% sudionika/ca istraživanja navodi kako je to razvoj Nacionalne strategije za suzbijanje nasilja protiv žena. Sve sudionice/ici smatraju kako je od najveće važnosti osigurati sredstva za implementaciju i monitoriranje takve Nacionalne strategije. Čak 96% smatra kako je nužno osigurati da predstavnici/ice organizacija civilnog društva sa dugogodišnjom praksom budu uključene u proces implementacije i monitoriranja Nacionalne strategije za suzbijanje nasilja protiv žena.

Sve osobe koje su sudjelovale u istraživanju smatraju kako je od iznimne važnosti razvoj i unaprjeđenje povezanosti među srodnim organizacijama civilnog društva, a 98% smatra da je izuzetno važno raditi na jačanju i unaprjeđenju suradnje sa institucijama.

Razvoj dugoročne strategije za osiguravanje financijske održivosti za specijalizirane servise izuzetno važnim smatraju gotovo sve osobe (98%), uz naglasak da takvo sustavno financiranje i dalje dozvoljava zadržavanje autonomnosti organizacije (94%).

Gotovo sve sudionice/i (98%) smatraju kako su organizacije civilnog društva obvezne garantirati visoku kvalitetu svog rada u skladu sa preporukama i standardima, te pri tome trebaju biti odgovorne kako prema svojim korisnicama i korisnicima, tako i prema donatorima.

POPIS I KONTAKTI ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA KOJE SU SUDJELOVALE U ISTRAŽIVANJU

Od srca zahvaljujemo svim navedenim organizacijama koje su spremno odvojile svoje vrijeme, i iskazale spremnost i dobru volju za sudjelovanje u ovom istraživanju, te na taj način dale još jedan svoj doprinos u zaštiti žena žrtava nasilja.

Istraživački tim Ženske sobe

	naziv organizacije	telefon	web adresa
1	Autonomna ženska kuća Zagreb	0800 55 44	www.azkz.net
2	B. a. B. e. (Budi aktivna. Budi emancipiran) B. a. B. e. – Sigurna kuća Vukovarsko-srijemske županije	0800 200 144 032 414 910	www.babe.hr www.babe.hr/hr/sigurna-kuca
3	Bolja budućnost – Udruga žena Romkinja Hrvatske	01 6110 311	www.uzrh-bb.hr
4	Centar za mentalno zdravlje i ljudska prava	01 461 53 53	
5	Centar za participaciju žena u društvenom životu	051 315 020	stopnasiljunadzenama.blog.hr
6	Centar za podršku i razvoj civilnog društva – Delfin	034 411 780	www.delfin-pakrac.com
7	Centar za žene Adela	044 888 888	www.centar-adela.org
8	Centar za žene žrtve rata – Rosa	01 455 1142	www.czzzr.hr
9	Domine	021 344 688	www.domine.hr
10	Duga za pomoć ženi i djetetu	023 332 059	www.duga-zadar.hr
11	GORD – Građanska organizacija razvoja društva	0800 200 008	www.gord.hr
12	Krila ljubavi – Udruga za zaštitu zlostavljane i traumatizirane djece i žrtve nasilja grada Velike Gorice	01 622 4913	www.krila-ljubavi.com
13	Lezbijska grupa Kontra	01 457 3372	www.kontra.hr
14	LORI – Lezbijska organizacija Rijeka	051 212 186	www.lori.hr
15	MiRTa	021 360 076	www.mirta.hr
16	Mobbing – Udruga za pomoć i edukaciju žrtava mobbinga	01 390 7301	www.mobbing.hr
17	Organizacija za integritet i prosperitet	021 544 866	www.oip.hr
18	Plavi telefon	01 4833 888	www.plavi-telefon.hr
19	Psihološki centar TESA	01 482 8888	www.tesa.hr
20	Sigurna kuća Istra – pomoć ženama, žrtvama obiteljskog nasilja	052 500 148	www.sigurnakucaistra.hr
21	SOS telefon – Grad Rijeka, udruga za pomoć žrtvama nasilja	051 211 888	www.sos-telefon.hr
22	SOS telefon Istarske županije	0800 84 84	
23	SOS telefon Virovitica	033 721 500	www.sosvt.hr
24	Udruga za zaštitu žena i djece žrtava obiteljskog nasilja – Iris	043 252 114	www.osmijeh-bj.hr/udruga/iris.php
25	U.Z.O.R – Udruga za zaštitu obitelji Rijeka	0800 333 883	
26	Udruga žena – HERA	048 711 077	www.hera-krizevci.hr
27	Udruga žena Vukovar	032 042 4880	www.udzvu.org
28	Ženska grupa Brod	035 449 180	www.udruga-brod.hr
29	Ženska grupa Karlovac – Korak	047 655 925	www.grupakorak.hr
30	Ženska pomoć sada – SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja	01 4655 222	www.zenskapomocsada.hr
31	Ženska soba - Centar za seksualna prava	01 611 9444	www.zenskasoba.hr
32	Ženska udruga "Izvor"	0800 200 151	www.zenska-udruga-izvor.hr

SAŽETAK

U cilju utvrđivanja broja, dostupnosti, područja i oblika rada organizacija civilnog društva koje pružaju pomoć i podršku ženama žrtvama bilo kojeg oblika nasilja, Ženska soba je zahvaljujući podršci Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva provela istraživanje (travanj – srpanj 2010.) u kojem su sudjelovale 53 osobe (51 žena, 2 muškarca) iz 32 organizacije civilnog društva iz cijele Hrvatske. Sa sudionicima/cama je proveden strukturirani intervju. Četiri kriterija za odabir organizacija bila su: OCD-i djeluju dulje od 2 godine; imaju najmanje 10 savjetovanja za žrtve mjesečno; sami/e se definiraju kao organizacije koje rade sa ženama žrtvama nasilja; nisu crkvene organizacije i/ili stranački OCD-i.

Kod 32 OCD-a koji su sudjelovali uočavamo da je značajan problem za žrtve upravo njihova rasprostranjenost. Većina njih djeluje u najvećim (56%) ili ostalim gradovima (34%), a samo 10% u manjim mjestima, kao što su Pakrac, Dalj i Tenja.

Područja rada OCD-a, kako se pokazalo u istraživanju su skloništa za žene žrtve nasilja (38%), savjetovališta (56%), samo 1 organizacija navodi da je SOS telefon i samo 1 organizacija se očituje kao Centar za žrtve seksualnog nasilja. Većina organizacija, njih 15 (47%) radi sa žrtvama dulje od 10 godina, 11 organizacija (34%) radi između 6 i 10 godina, a 6 organizacija (19%) radi 5 i manje godina.

Prema broju žrtava mjesečno, većina organizacija (37%) radi sa 6 do 20 žrtava, 19% radi sa 21 do 50 žrtava, 19% radi s više od 50 žrtava.

Kada je postavljeno pitanje o oblicima nasilja protiv žena s kojima se susreću u svom radu, na prvom mjestu je nasilje u obitelji koje je često ili isključivo u radu 88% organizacija. Daleko manji broj organizacija radi sa žrtvama seksualnog nasilja (19% radi često ili isključivo) ili žrtvama trgovanja (dvije organizacije rade isključivo s njima).

Kao najveći problem OCD-a na području direktnog rada sa ženama žrtvama nasilja, najveći broj smatra kako je to upravo nedostatak financijskih sredstava (87%), loša suradnja s nadležnim institucijama (27%), podkapacitiranost tima (27%) i problem odgovarajućeg prostora (13%).

Sve organizacije smatraju kako je važno uvesti minimalne standarde u direktni rad sa žrtvama. Nabrojani standardi klasificirani su u 5 glavnih kategorija. Također, kao iznimno važan korak u suzbijanju nasilja protiv žena 92% sudionika/ca navodi razvoj Nacionalne strategije za suzbijanje nasilja protiv žena, kao i osiguravanje sredstava za implementaciju i monitoriranje strategije (100%). Čak 96% smatra kako je nužno osigurati da predstavnici/ice OCD-a s dugogodišnjom praksom budu uključene u proces implementacije i monitoriranja takve Nacionalne strategije.

ženska soba